



RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, ...14 lutego 2012 r.

RPO-693699-1/1 I/ST

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pani Prof. Barbara Kudrycka

Minister Nauki i

Szkolnictwa Wyższego

Barbara Kudrycka
Pani Minister

W związku z napływającymi sygnałami Rzecznik Praw Obywatelskich analizuje problem wprowadzenia nowych kryteriów i zasad oceny czasopism naukowych. Kwestionowane jest m. in. to, że przyjęto jednakowe kryteria oceny czasopism naukowych dla wszystkich dyscyplin naukowych, nie uwzględniające ich specyfiki (dotyczy to w szczególności wielu dyscyplin z zakresu humanistyki i nauk społecznych, w tym nauk prawnych).

Z przyjętych przez Radę Polskiej Akademii Umiejętności w dniu 24 stycznia 2012 r. wniosków Komisji PAU w sprawie opracowania zasad oceny czasopism humanistycznych i społeczno-prawnych wynika ponadto, że przedstawiona przez resort propozycja oceny czasopism naukowych „(...) świadczy o nieznamości zasad pracy komitetów redakcyjnych czasopism naukowych. Deprecjonuje się znaczenie komitetów redakcyjnych, składających się często z osób o uznanym w skali kraju i za granicą dorobku, a preferuje się system zewnętrznych recenzji, w tym recenzji zagranicznych recenzentów, nieznamących stanu badań prowadzonych w Polsce w zakresie niektórych dyscyplin naukowych (np. historia Polski, filologia polska, prawo).”

Zastrzeżenia budzi także wymaganie, aby redakcja czasopisma posiadała tzw. zaporę „ghostwritingową” w sytuacji, gdy nie dysponuje narzędziami pozwalającymi weryfikować oświadczenia autorów co do ich wkładu w powstanie publikacji. Ponadto kwestionowane jest wymaganie zamieszczenia streszczenia w języku angielskim i pomijanie innych języków, w których streszczenie uwzględniałoby specyfikę danej dyscypliny naukowej.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich formułowane przez środowiska naukowe zastrzeżenia dotyczące procesu oceny czasopism naukowych wymagają wnikliwego rozważenia. W kontekście tych zastrzeżeń zwrócić jednak należy także uwagę na to, że istotne wątpliwości budzi stan prawny dotyczący kryteriów i zasad oceny czasopism naukowych.

Stosownie do art. 41 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 615 ze zm.) do zadań Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych należy przeprowadzanie, nie rzadziej niż co 4 lata, kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych. Kompleksowa ocena jest przeprowadzana na podstawie wyników oceny poziomu naukowego prowadzonych badań naukowych lub prac rozwojowych oraz ich efektów w odniesieniu do standardów międzynarodowych, a także oceny znaczenia działalności jednostki naukowej dla rozwoju nauki w skali międzynarodowej oraz wzrostu innowacyjności w skali kraju (art. 42 ust. 1 ustawy o zasadach finansowania nauki). Natomiast z art. 42 ust. 5 pkt 2 tej ustawy wynika, że jednym z podstawowych kryteriów kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych jest ocena efektów działalności naukowej

w odniesieniu do standardów międzynarodowych - w tym zwłaszcza publikacje autorstwa pracowników jednostki naukowej w renomowanych wydawnictwach.

Stosownie do art. 44 ust. 1 ustawy o zasadach finansowania nauki Przewodniczący Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych przedstawia Ministrowi projekt szczegółowych parametrów i kryteriów oceny jednostek naukowych, o których mowa w art. 42 ust. 5 tej ustawy (a więc także projekt szczegółowych parametrów i kryteriów oceny publikacji autorstwa pracowników jednostki naukowej w renomowanych wydawnictwach). Natomiast minister właściwy do spraw nauki określa, w drodze rozporządzenia, kryteria i tryb przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym, w tym szczegółowe parametry i kryteria oceny jednostek naukowych, sposób przeprowadzania kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych, sposób dokumentowania wyników oceny - mając na uwadze specyfikę każdej z czterech dziedzin nauki, z uwzględnieniem wielkości, rodzaju i profilu naukowego jednostek naukowych, odrębnych dla instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, Polskiej Akademii Umiejętności, podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, instytutów badawczych i innych jednostek naukowych (art. 44 ust. 2 ustawy o zasadach finansowania nauki). Jednakże pomimo, że wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 44 ust. 2 ustawy o zasadach finansowania nauki jest obligatoryjne, rozporządzenie takie nie zostało dotychczas wydane.

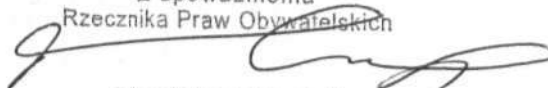
W świetle powyższego pojawia się istotny z punktu widzenia realizacji konstytucyjnej zasady praworządności (art. 7 Konstytucji RP) problem, na jakiej podstawie prawnej resort określa kryteria i zasady oceny czasopism naukowych. Nie

ulega bowiem wątpliwości, że te kryteria i zasady oceny powinny wynikać z przepisów powszechnie obowiązującego prawa. Tych przepisów zaś - na co wskazano powyżej - dotychczas nie wydano.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pani Minister o zajęcie stanowiska w tej sprawie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich



Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich